

Возняк А.В.

доцент кафедри технологічної та професійної освіти, к.т.н, доцент
Криворізький державний педагогічний університет
avvoznyak76@gmail.com

Голяченко Ю.О.

здобувачка
Криворізький державний педагогічний університет

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Освіта, зокрема, вища освіта, безперечно, має фундаментальне значення для розвитку людини-суспільства-держави. Освіта формує нові технології, нові ідеї, творчі підходи для реалізації таких ідей. Без якісної освіти неможливий стабільний розвиток держави. Отже, якість освіти є ключовою в освітній політиці України. Чим визначається якість освіти та в який спосіб можна здійснювати моніторинг якості? З одного боку, освіта це послуга, отже, її якість має відповідати запитам стейкхолдерів, зокрема, здобувачів та роботодавців, а з другого – якість освіти полягає у відповідності певному Стандарту вищої освіти (Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності).

Для забезпечення якості вищої освіти в ЗВО необхідно побудувати ефективну систему моніторингу з елементами «feedback», тобто, внутрішню систему забезпечення якості освіти. З цією метою, створюють цілісну систему взаємодії різних ланок академічної спільноти та підрозділів для виконання відповідних внутрішніх заходів і процедур, центром якої, як правило, виступає «відділ забезпечення якості освіти» та/або «навчально-методичний відділ». Також, кожна освітня програма (ОП) періодично проходить процедуру акредитації експертами Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Головною метою такої процедури – є отримання рекомендацій від експертів щодо подальшого вдосконалення/покращення ОП. Акредитаційна експертиза здійснюється за наступними критеріями [1]:

1. Проектування та цілі освітньої програми. Зокрема, сформульовані цілі ОП, мають відповідати місії та стратегії ЗВО; цілі ОП та програмні результати навчання (ПРН) мають визначатися з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін (стейкхолдерів); цілі ОП та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм; ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

2. Структура та зміст освітньої програми. Зокрема, обсяг ОП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності); освітні компоненти, включені до ОП, мають складати логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволять досягти заявлених цілей та ПРН; структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, в тому числі, через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством; ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності; ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills).

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання. Зокрема, Правила прийому на навчання за ОП мають бути чіткими та зрозумілими, не містити дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО; визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, наприклад, під час академічної мобільності, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації ОП; визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів

навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації ОП.

4. Навчання і викладання за освітньою програмою. Зокрема, форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи; усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб); ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми; науково-педагогічні працівники оновлюють зміст дисциплін на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі; навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО.

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність. Зокрема, форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або ОП в цілому; правила проведення контрольних заходів забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації ОП; у ЗВО визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОП; ЗВО популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

6. Людські ресурси. Зокрема, професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОП, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та ПРН; процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП; ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу; ЗВО залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців; ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси. Зокрема, фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та ПРН; ЗВО забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах ОП; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси; ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою; ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою; існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, яка є доступною для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОП.

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми. Зокрема, ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП; здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери; роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери; існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо

кар'єрного шляху випускників ОП; система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми; в академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

9. Прозорість та публічність. Зокрема, визначено чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації ОП; ЗВО своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про ОП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства.

Відповідність освітніх програм зазначеним критеріям контролюється ЗВО (внутрішньою системою забезпечення якості освіти) під час реалізації цих освітніх програм, а також, НАЗЯВО під час проведення акредитаційної експертизи. Безумовно, повна відповідність ОП за вказаними критеріями свідчить про високу якість здобутої освіти на даній ОП в даному ЗВО і, як наслідок, з одного боку, сприяє зростанню популярності серед абітурієнтів, а з другого - наявності вагомих конкурентних переваг у випускників ОП на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Критерії оцінювання якості освітньої програми. URL: <https://naqa.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/09/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D1%97.pdf>
2. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT). Системи управління якістю. Вимоги. Видання офіційне. URL: http://nmv.zsmu.edu.ua/upload/doc/nmv/sistema_zvo/dstu_iso_9001.pdf

Воробйов М. В.

здобувач третого освітньо-наукового рівня вищої освіти кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
vikktor87@gmail.com

Цина В. І.

д.п.н., проф., професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
ajut1959@gmail.com

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ФОРМУВАННІ В УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Нові підходи до професійної діяльності сучасного вчителя орієнтують на формування у здобувачів освіти поруч із предметними також і ключових компетентностей засобами інноваційних методик навчання. Для формування в учнів ключових компетентностей в сучасних програмах предметного шкільного навчання передбачено низку змістових ліній, серед яких вирізняється лінія «Підприємливість і фінансова грамота», спрямована на формування здатності діяти успішно діяти в швидкозмінюваному технологічному середовищі, розвиток лідерських якостей, покращення усвідомлення молоддю практичної значущості різних аспектів фінансових питань: від накопичення особистих заощаджень до кредитування, інвестування та ін.) [1].

Проблеми організації професійної діяльності вчителів присвячені теоретичні роботи В. Кременя, Н. Ничкало, О. Савченко, Л. Хомич та ін. Питання формування фінансової грамотності педагогічних працівників висвітлюються в наукових розвідках Ю. Белової, Л. Гончаренко, Г. Ковтун, О. Земка, О. Макаруча, М. Ткаченко. Водночас особливої